

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

ATZINUMI

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

(2008. gada 5. decembris)

par priekšlikumu direktīvai par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un uzraudzību

(CON/2008/84)

(2009/C 30/01)

Ievads un juridiskais pamats

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2008. gada 30. oktobrī saņēma Eiropas Savienības Padomes lūgumu sniegt atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 2000/46/EK ⁽¹⁾ (turpmāk tekstā — “ierosinātā direktīva”).

ECB kompetence sniegt atzinumu balstās uz Eiropas Kopienas dibināšanas Līguma 105. panta 4. punktu saistībā ar Līguma 105. panta 2. punkta pirmo un ceturto ievilkumu, jo ierosinātā direktīva attiecas uz Eiropas Centrālo banku sistēmas pamatuzdevumiem, proti, uzdevumu noteikt un īstenot Kopienas monetāro politiku ⁽²⁾, kā arī veicināt maksājumu sistēmu raitu darbību. ECB kompetence balstās arī uz Līguma 105. panta 5. punktu, saskaņā ar kuru ECBS veicina tās politikas raitu īstenošanu, ko kompetentās iestādes noteikušas saistībā ar kredītiestāžu uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti. ECB Padome šo atzinumu ir pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas Reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

Vispārīgi apsvērumi

Ierosinātās direktīvs mērķis ir atvērt elektroniskās naudas (tālāk tekstā — “e-nauda”) emisijas tirgu, ko veic elektroniskās naudas iestādes (tālāk tekstā — “ELNI”), kas tiek regulētas tām piemērojot vieglāku uzraudzības režīmu nekā kredītiestādēm. ECB atbalsta, ka tiek pārskatīta Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. septembra Direktīva 2000/46/EK elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un uzraudzību ⁽³⁾, jo tādējādi tiek atzīts, ka Direktīva 2000/46/EK dažos aspektos neatbilst pašreizējām tirgus prasībām attiecībā uz e-naudas emisiju. Tajā pašā laikā ECB ir nopietni norūpējusies par ierosinājumu ELNI juridisko definīciju mainīt no “kredītiestāde” un “finanšu iestāde”, kā tā definēta Eiropas Parlamenta un

⁽¹⁾ COM(2008) 627 galīgā redakcija.

⁽²⁾ Šajā sakarā jāmin arī ECB kompetence saskaņā ar Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu (tālāk tekstā — “ECBS Statūti”) 5. pantu, jo ierosinātā direktīva ietekmē statistikas vākšanu, kas vajadzīga euro zonas monetārās politikas noteikšanai un īstenošanai.

⁽³⁾ OV L 275, 27.10.2000., 39. lpp.

Padomes 2006. gada 14. jūnija Direktīvā 2006/48/EK par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (pārstrādātā redakcija) ⁽¹⁾, jo tas varētu dažādos veidos ietekmēt monetārs politikas īstenošanu. Tāpat ierosinātā direktīva rada virkni jautājumu no uzraudzības viedokļa, jo tā atvieglo ELNI uzraudzības režīmu, tajā pašā laikā paplašinot to veikto darbības. Šie jautājumi turpmākajā tekstā izklāstīti sīkāk.

Īpaši apsvērumi

1. ELNI juridiskais statuss

1.1. Lai novērtētu ierosinātās direktīvas ietekmi, vispirms ir svarīgi saprast ELNI juridisko statusu. Šajā sakarā Direktīvas 2006/48/EK 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts ELNI definē, kā kredītiestādes Direktīvas 2000/46/EK izpratnē. Saskaņā ar Direktīvas 2000/46/EK 1. panta 3. punkta a) apakšpunktu ELNI tiek definēta, kā “uzņēmums vai cita juridiska persona, kas nav kredītiestāde, kura definēta 1. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā Direktīvai 2000/12/EK [tagad Direktīva 2006/48/EK] un kas emitē maksāšanas līdzekļus elektroniskās naudas formā”. Ierosinātās direktīvas 17. panta 1. punkts ELNI svīturo no iepriekš minētās kredītiestāžu definīcijas un klasificē tās kā “finanšu iestādes” saskaņā ar Direktīvas 2006/48/EK 4. panta 5. punktu. Tomēr ņemot vērā aktivitāšu veidus, kurus ELNI būs atļauts veikt saskaņā ar ierosināto direktīvu, ELNI juridiskais statuss arī turpmāk būs tāds pats kā kredītiestāžu statuss. Šis secinājums balstās uz kredītiestāžu definīcijas analīzi saskaņā ar Direktīvas 2006/48/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta, atbilstoši kurai “kredītiestāde” ir “uzņēmums, kura uzņēmējdarbība ir noguldījumu vai citus atmaksājumu līdzekļu pieņemšana no sabiedrības un kredītu piešķiršana savā vārdā”.

1.2. “uzņēmums”

Termins uzņēmums ir termins, kas tiek izmantots Līguma normās par konkurences noteikumiem ⁽²⁾. Lai gan šis termins nav definēts Līgumā, tā nozīme vispārīgi ir izklāstīta Kopienas tiesībās, terminam aptverot jebkuru fizisku vai juridisku personu, kas veic komercdarbību ⁽³⁾ vai ekonomiska rakstura darbību neatkarīgi no tās juridiskā statusa vai veida, kādā tā tiek finansēta ⁽⁴⁾. Ierosinātās direktīvas 2. panta 1. punkts ELNI definē kā “juridisku personu, kurai ... piešķirta atļauja emitēt elektronisko naudu”. Tādējādi ir izpildīta kredītiestādes definīcija noteiktās prasības būt “uzņēmumam” pirmā daļa. Turklāt ELNI veiktā e-naudas emisija un citu maksājumu pakalpojumu sniegšana, kas izklāstīta ierosinātās direktīvas 8. pantā, var tikt uzskatīta gan par komercdarbību, gan ekonomiska rakstura darbību.

1.3. “uzņēmums, kura uzņēmējdarbība ir noguldījumu vai citus atmaksājumu līdzekļu pieņemšana no sabiedrības un kredītu piešķiršana savā vārdā”

Eiropas Kopienas Tiesa norāda, ka “ir vispārpieņemts, ka noguldījumu pieņemšana no sabiedrības un kredītu sniegšana ir kredītiestāžu pamatdarbība” ⁽⁵⁾. Jāpievērš uzmanība šādas darbības abu aspektu kumulatīvajam raksturam, t.i., abu aspektu pastāvēšanas nepieciešamībai, lai uz kredītiestādi varētu attiecināt Direktīvā 2006/48/EK izklāstīto definīciju. Tomēr pietiek ar to, ka uzņēmumam saskaņā ar tā statūtiem ir tiesības veikt abas darbības, un nav nepieciešams, ka uzņēmums vienā un tajā pašā laikā faktiski veic abas darbības, vai ka uzņēmums vispār praksē veic šīs darbības ⁽⁶⁾. Šajā sakarā ir būtiski noteikt, vai iestādei no juridiskā viedokļa ir tiesības veikt attiecīgos darījumus. Turpmākajā tekstā šie aspekti tiek izvērtēti sīkāk.

⁽¹⁾ OV L 177, 30.6.2006., 1. lpp. Skatīt Direktīvas 2006/48/EK 4. panta 1. un 5. punktu.

⁽²⁾ Skatīt Usher, J.A., *The Law of Money and Financial Services in the EC*, 2nd edition, Clarendon Press, Oxford, 2000, 116. lpp.

⁽³⁾ Komisijas 1986. gada 23. aprīļa Lēmums 86/398/EEK par tiesvedību saskaņā ar EEK Līguma 85. pantu (IV/31.149 — Polypropylene) (OV L 230, 18.8.1986., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Lieta C-41/90 Höfner un Elser pret Macroton [1991] ECR I-1979; Lieta T-319/99 *Federación Nacional de Empresas de Instrumentación Científica, Médica, Técnica y Dental (FENIN)* pret Eiropas Kopienas Komisiju [2003] ECR II-357.

⁽⁵⁾ 16. punkts Lieta C-442/02, *Caixa-Bank France* pret *Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie* [2004] ECR I-8961.

⁽⁶⁾ Skatīt Clarotti, P., “The Harmonization of Legislation relating to Credit Institutions”, *Common Market Law Review*, Vol. 19, No. 2, Kluwer Law International, 1982, 249. lpp. un Verheugd, P., “Definition of credit institution”, *Banking and EC Law Commentary*, M. van Empel and R. Smits eds, Kluwer Law International, Deventer, 1992, 17. lpp.

1.4. “noguldījumu un citu atmaksājamo līdzekļu pieņemšana”

1.4.1. Ierosinātās direktīvas 8. panta 2. un 3. punkts aizliedz ELNI pieņemt noguldījumus. Lai gan Direktīva 2006/48/EK nedefinē noguldījumu pieņemšanu, “noguldījumu un citu atmaksājamo līdzekļu” jēdzienu Direktīvā 2006/48/EK vispārīgi interpretējusi Tiesa, kura norādījusi, ka “termiņš” citi atmaksājami līdzekļi “... attiecas ne tikai uz finanšu instrumentiem, kuriem iespēja tos atmaksāt ir viena no pamatīpašībām, bet arī uz tādiem instrumentiem, uz kuriem, neskatoties uz šādas īpašības neesamību, attiecas līgumā paredzēta vienošanās par līdzekļu atmaksu” ⁽¹⁾. Nav nozīmes tam, vai šādi līdzekļi tiek saņemti noguldījumu veidā vai citā veidā, piemēram, “nepārtrauktas obligāciju vai citu salīdzināmu vērtspapīru emisijas” ⁽²⁾ veidā, kā tas norādīts Direktīvas 2006/48/EK priekštecē. Tādējādi “jebkura naudas pieņemšana var tikt uzskatīta par noguldījumu pieņemšanu (plašākā nozīmē), ja tā saistīta ar saņemtās naudas atmaksāšanu. Šajā sakarā nav svarīgi, vai atmaksāšanas prasība pastāv jau laikā, kad līdzekļi tiek saņemti (un ir šī darījuma “būtiska” sastāvdaļa), vai šī saistība rodas tikai līgumā noteiktu tiesību rezultātā” ⁽³⁾. Pienācīgai noguldījumu pieņemšanas interpretācijai “jāvadās pēc aizsargājamo uzkrājumu lieluma un” kredīšanas darbībai “raksturīgo īpašību interpretācijas, ņemot vērā riskus, ko uzskata par nozīmīgiem saistībā ar noguldījumu atgūšanas aizsardzību. Rezultātā parasti plaši tiek interpretēta gan noguldījumu pieņemšanas darbība, gan kredīšana” ⁽⁴⁾.

1.4.2. Ņemot vērā iepriekš minēto, jāatzīmē, ka Direktīvas 2000/46/EK 8. apsvērumā norāda, ka “līdzekļu pieņemšana no sabiedrības apmaiņā pret elektronisko naudu, kuras rezultātā emisijas iestādē atvērtajā kontā ir kredīta atlikums, uzskatāma par noguldījumu vai citu atmaksājamo līdzekļu pieņemšanu”. Saskaņā ar ierosināto direktīvu šāda līdzekļu pieņemšana vairs netiks uzskatīta par noguldījumu vai citiem atmaksājamiem līdzekļiem. Ierosinātās direktīvas paskaidrojuma rakstā nav norādīts šādas pārmaiņas iemesls, Tomēr liekas, ka kopumā tiek mēģināts saskaņot Direktīvu 2000/46/EK ar Direktīvu 2007/64/EK ⁽⁵⁾. Kā jau norādīts 2006. gada 26. aprīļa Atzinumā CON/2006/21 par priekšlikumu direktīvai par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū ⁽⁶⁾, ECB uzskata, ka līdzekļu iegūšana šādā veidā uzskatāma par noguldījumu pieņemšanu. Šāds uzskata pamatojas uz to, ka līdzekļi var tikt turēti neierobežotu laiku un ka emitentam par saņemtajiem līdzekļiem tiek atļauts maksāt procentus. Jo īpaši attiecībā uz procentu maksājumiem Tiesa atzinusi, ka “ja kredītiestādes, kas ir ārvalstu uzņēmumu meitassabiedrības, vēlas iekļauties dalībvalsts tirgū, konkurence, maksājot procentu atlīdzību par pieprasījuma kontiem, ir viena no efektīvākajām metodēm šī mērķa sasniegšanai ... Ierobežojums šo meitassabiedrību aktivitāšu sākšanai un attīstībai, kas izriet no aizlieguma emisijas laikā [aizliegums maksāt atlīdzību par pieprasījuma kontiem], ir jo lielāks tāpēc, ka ir vispārpieņemts uzskatīt, ka noguldījumu pieņemšana no sabiedrības un kredītu sniegšana ir viena no kredītiestāžu pamatdarbībām” ⁽⁷⁾.

1.4.3. Visbeidzot, paužot argumentu, ka ELNI turpinās pieņemt noguldījumus vai citus atmaksājamus līdzekļus, ļoti svarīgi ir tas, ka ELNI iemaksātie līdzekļi ir atmaksājami saskaņā ar ierosinātās direktīvas 5. pantu, kurš nosaka, ka attiecīgie līdzekļi pēc pieprasījuma tiek atmaksāti atpakaļ e-naudas turētājam pēc to nominālvērtības.

1.5. “no sabiedrības”

Attiecībā uz noguldījumu pieņemšanu iestādei jāveic noguldījumu pieņemšana “no sabiedrības”. Ņemot vērā, ka nav Tiesas prakses, kas tieši apskatītu terminu “sabiedrība”, kas izmantots kredītiestādes definīcijā Direktīvā 2006/48/EK, vairāki tiesību zinātnieki pāduši viedokli par termina “sabiedrība” nozīmi “kredītiestādes” definīcijā, kas izklāstīta Direktīvas 77/780/EEK 1. panta pirmajā ievilkumā un kura vārds vārdā atkārtota Direktīvas 2006/48/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā. Tiek

⁽¹⁾ Skatīt 17. punktu Lietā C-366/97, *Massimo Romanelli* [1999] ECR I-855.

⁽²⁾ 5. apsvērumā Padomes 1977. gada 12. decembra Pirmajā Direktīvā 77/780/EEK par normatīvo un administratīvo aktu saskaņošanu attiecībā uz kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (OV L 322, 17.12.1977., 30. lpp.).

⁽³⁾ Skatīt Alexander Bornemann, “Abridged Opinion on the Concept of the Credit Institution in the Directives of the European Community Relating to Bank Regulation and Supervision”, 11. lpp. Pieejams kā PDF fails <http://www.money-advice.net/media.php?id=234>

⁽⁴⁾ Turpat.

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 13. novembra Direktīva 2007/64/EK par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EEK, 2002/65/EEK, 2005/60/EEK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EEK (OV L 319, 5.12.2007., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ OV C 109, 9.5.2006., 10. lpp.

⁽⁷⁾ Skatīt 14. un 16. punktu Lietā C-442/02 *Caixa-Bank France* pret *Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie*.

atzīts, ka "Pirmās banku direktīvas pieņemšanas laikā galvenais kredītiestāžu uzraudzības mērķis bija noguldītāju un uzkrājumu veidotāju aizsardzība. ... Tādēļ uzņēmums, kas līdzekļus iegūst starpbanku tirgū no kredītiestādēm vai citiem profesionāliem tirgus dalībniekiem, piemēram, institucionālajiem ieguldītājiem un apdrošināšanas sabiedrībām, netiek kvalificēts, kā kredītiestāde" ⁽¹⁾. Tādēļ "iestādes, kas ir aktīvas tikai starpbanku tirgū ... netiek kvalificētas kā kredītiestādes saskaņā ar EK tiesībām, jo tās nesaņem līdzekļus no sabiedrības" ⁽²⁾. No tā redzams, ka "sabiedrības" jēdziens aptver fiziskas un juridiskas personas, par kurām uzskata, ka tām nepieciešama likuma aizsardzība, kamēr tās personas, kurām šāda aizsardzība nav vajadzīga, piemēram, tās, kuras darbojas tikai starpbanku tirgū, netiek uzskatītas par tādām, uz kurām termins "sabiedrība" neattiecas. Tādēļ jebkura fiziska vai juridiska persona, kas nav kredītiestāde vai finanšu iestāde, tiek klasificēta kā "sabiedrība" kredītiestādes definīcijas mērķiem. Patiesi, ELNI kontekstā e-naudas turētāji jāuzskata par "sabiedrību", no kuras e-naudas emitenti saņem līdzekļus.

1.6. "piešķirt kredītus savā vārdā"

Saskaņā ar Direktīvas 2000/46/EK 1. panta 5. punkta a) apakšpunktu ELNI uzņēmējdarbība ir ierobežota un jo īpaši izslēdz "kredīta piešķiršanu jebkurā formā". Tā kā kredītiestāžu darbība aptver gan noguldījumu pieņemšanu, gan kredītu piešķiršanu, varētu uzskatīt, ka ELNI pašlaik neatbilst noguldījumu pieņemšanas un kredītu piešķiršanas kritērijiem un ka tās pār kredītiestādēm tiek uzskatītas tikai, ņemot vērā Direktīvā 2006/48/EK noteikto definīciju. Tomēr, neskatoties uz ierosinātās direktīvas aizliegumu ELNI pieņemt noguldījumus, tās de facto turpinās pieņemt šādus noguldījumus vai citus atmaksājamus līdzekļus. Turklāt tās arī turpmāk atbildīs otram kritērijam — kredītu piešķiršanai. Saskaņā ar ierosinātās direktīvas 8. panta 1. punkta b) apakšpunktu ELNI būs atļauts piešķirt kredītu, piedāvājot dažu veidu maksājumu pakalpojumus ⁽³⁾. Tomēr jāatzīst, ka ELNI, kuras vēlēšies piešķirt šādu kredītu, to varēs darīt tikai ievērojot vairākus īpašus nosacījumus ⁽⁴⁾.

- 1.7. "Kredītiestādes" definīcija Direktīvā 2006/48/EK attiecas uz veikto darījumu raksturu nevis uz tā uzņēmuma veidu, kas šos darījumus veic ⁽⁵⁾. Šajā sakarā ir skaidrs, ka neatkarīgi no tā, ka saskaņā ar ierosināto direktīvu ELNI pārstāj būt kredītiestādes, un neatkarīgi no ierosinātās direktīvas aizlieguma tām pieņemt noguldījumus vai citus atmaksājamus līdzekļus ELNI de facto turpinās šādus noguldījumus pieņemt. Saņemtie līdzekļi var tikt turēti neierobežotu laiku līdz brīdim, kad turētājs pieprasa tos atļūdzināt, un e-naudas emitenti drīkst maksāt procentus par saņemtajiem līdzekļiem. Turklāt ELNI turpinās atbilst citiem kredītiestāžu darbības kritērijiem. Tādēļ no juridiskā viedokļa varētu uzskatīt, ka ierosinātajā direktīvā definētajām ELNI būs tādas īpašības, kas kredītiestāžu īpašībām būs vēl līdzīgākas, kā to pašreizējās īpašības, jo noguldījumu pieņemšanas funkcija paliek nemainīga un nākotnē tiks atļauta kredītu piešķiršana ierobežotā apjomā. Ņemot to vērā, jāatzīmē, ka "kredītiestāžu" definīcijas attīstības kontekstā tiesību zinātnieki norādījuši, ka "šajā jomā nepieciešama vienota pieeja, lai

⁽¹⁾ Verheugd, P., "Definition of credit institution", *Banking and EC Law Commentary*, M. van Empel and R. Smits eds, Kluwer Law International, Deventer, 1992, 23. lpp.

⁽²⁾ Dassel, M., Isaacs, S., and Penn, J., *EC Banking Law*, 2nd edition, Lloyd's of London Press, 1994, 19. lpp.

⁽³⁾ ELNI atļautie maksājumu sniegšanas pakalpojumi minēti Direktīvas 2007/64/EK pielikuma 4., 5. un 7. punktā: i) maksājumu darījuma veikšana, ja uz naudas līdzekļiem attiecas maksājumu pakalpojumu lietotāja kredītlīnija: veicot tieša debeta maksājumus, maksājumu darījumus ar maksājumu kartēm vai kredīta pārskaitījumus; ii) maksājuma instrumentu izdošana un/vai iegūšana; iii) mobilie maksājumi, mobilo sakaru tīkla operatoram darbojoties kā starpniekam preču vai pakalpojumu pārdošanā.

⁽⁴⁾ Ierosinātās direktīvas 8. panta 1. punkta b) apakšpunkts atsaucas uz Direktīvas 2007/64/EK 16. panta 3. un 5. punktu, kas nozīmē, ka a) kredīts ir speciāls kredīts, un to piešķir vienīgi sakarā ar darījuma izpildi; b) kredīts ir atmaksājams laikā, kas nav ilgāks par divpadsmit mēnešiem; c) kredītu nepiešķir no līdzekļiem, kas saņemti vai tiek turēti maksājumu darījumu izpildes nolūkā; d) lai atbilstu uzraudzības iestāžu prasībām, ELNI pašu kapitāls jebkurā laikā ir atbilstīgs piešķirtā kredīta kopējai summai; e) netiek ierobežota citu atbilstīgo Kopienas vai valsts tiesību aktu piemērošana attiecībā uz patēriņa kredītu piešķiršanas nosacījumiem.

⁽⁵⁾ Skatīt Usher, J.A., *The Law of Money and Financial Services in the EC*, 2nd edition, Clarendon Press, Oxford, 2000, 116. lpp.

novērstu konkurences kropļojumus, kas varētu rasties, ja pamatā līdzīgi uzņēmumi, kas veic tās pašas darbības vai vismaz ļoti līdzīgas darbības, dažās valstīs būtu pakļauti administratīvajai kontrolei, bet citās būtu no tās atbrīvoti”⁽¹⁾. No centrālās bankas viedokļa ELNI ir daļa no naudas emisijas sektora, un jānodrošina to vienlīdzīgi konkurences apstākļi ar kredītiestādēm, kas definētas Direktīvā 2006/48/EK⁽²⁾.

2. Monetārā politika

- 2.1. Saskaņā ar ECBS Statūtu 19.1. panta pirmo teikumu “ECB var pieprasīt dalībvalstu kredītiestādēm ECB kontos un valstu centrālajās bankās turēt obligātas rezerves, lai īstenotu monetārās politikas mērķus”. Ņemot vērā to, ka ELNI juridiski ir kredītiestāžu statuss, uz tām attiecas Eurosistēmas⁽³⁾ rezervju prasības, kas sīkāk noteiktas 2003. gada 12. septembra Regulā ECB/2003/9 par obligāto rezervju piemērošanu⁽⁴⁾. Obligātās rezerves ir nozīmīgs instruments monetārās politikas īstenošanai, t.i., īstermiņa procentu likmju noteikšanas vadībai, kuru var attiecināt tikai uz kredītiestādēm. Tādēļ kredītiestādes definīcija Direktīvā 2006/48/EK ir nozīmīga ECB un nacionālajām centrālajām bankām.
- 2.2. Kredītiestāžu definīcijas nepiemērošanai attiecībā uz ELNI, kā tas ieteikts ierosinātās direktīvas 17. panta 1. punktā, būs ievērojamas sekas no centrālo banku viedokļa. Tā kā e-nauda var aizstāt banku piedāvātos maksāšanas līdzekļus (piem., debeta karšu darījumu formā), šādus maksāšanas līdzekļus piedāvātu e-naudas iestādes, uz kurām vairs neattiektos rezervju prasības. Nav vēlams nesaņņota pieeja attiecībā uz maksāšanas līdzekļiem, kas vairākos aspektos ir diezgan līdzīgi.
- 2.3. Turklāt kontu atlikumu pārvešana starp e-naudas un banku kontiem ietekmētu banku likviditātes stāvokli un varētu apgrūtināt monetārās politikas īstenošanu. Lai gan pašlaik e-naudas apjomi ir pārāk mazi, lai radītu problēmas šajā sakarā, pastāv iespēja, ka e-naudas turējumi nākotnē var strauji pieaugt, kā tas tiek prognozēts ierosinātās direktīvas ietekmes novērtējumā, jo pēc ierosinātās direktīvas pieņemšanas ELNI tiktu piemēroti atviegloti reglamentējošie noteikumi. ELNI klasifikācijas par Direktīvas 2006/48/EK 4. panta 5. punktā definētajām finanšu institūcijām sekas būtu tādas, ka uz ELNI vairs neattiektos rezervju prasības saskaņā ar ECBS Statūtu 19.1. pantu. Šādā situācijā, e-naudai ievērojamā apjomā aizstājot skaidro naudu, pēc ECB uzskatiem tiktu būtiski ietekmēta banku sektora likviditātes nosacījumi. Attiecīgi, Eurosistēmas monetārās politikas īstenošana tiktu apgrūtināta, un tās rezultāti būtu mazāk prognozējami.
- 2.4. Noslēdzot iepriekš minēto, apsvērumi no monetārās politikas viedokļa atbalsta to, ka pretstatā ierosinātās direktīvas ieteikumam ELNI arī turpmāk jātiek klasificētām kā kredītiestādēm. Šajā sakarā ECB uzskata, ka iepriekš tekstā paustās bažas attiecībā uz monetāro politiku ir nozīmīgākas par ierosinātās direktīvas pamatā esošo vēlmi, saņņot ELNI piemērojamo regulējumu un Direktīvā 2007/64/EK definēto regulējumu, ko piemēro maksājumu iestādēm, uz kurām neattiecas kredītiestāžu definīcija⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Skatīt Clarotti, P., “The Harmonization of Legislation relating to Credit Institutions”, *Common Market Law Review*, Vol. 19, No. 2, Kluwer Law International, 1982, 248. lpp.

⁽²⁾ Šī nostāja atbilst norādījumiem, kas sniegti “Ziņojumā par elektronisko naudu”, kur ECB publicēja 1998. gada augustā un kurā tika pausts arguments, ka tajā laikā piemērojamā Banku direktīva jāgroza, lai nodrošinātu, ka uz ELNI attiecas kredītiestāžu definīcija. Papildu informācija ir pieejama ECB interneta lapā www.ecb.europa.eu

⁽³⁾ Eurosistēmā ir ECB un to dalībvalstu nacionālās centrālās bankas, kuras ievieš euro.

⁽⁴⁾ OV L 250, 2.10.2003., 10. lpp.

⁽⁵⁾ Skatīt 5.1. punktu ECB Atzinumā CON/2006/21, kurā ECB dod priekšroku pieejai, kas kredītiestāžu definīciju piemēro attiecībā uz maksājumu iestādēm, norādot, ka “ja maksājumu iestādēm ir ļauts turēt līdzekļus, kas gan ekonomiski, gan juridiski kvalificējami kā noguldījumi, lai gan tie kā tādi nav konceptuāli raksturoti ierosinātajā direktīvā, riska līmenis būs līdzvērtīgs kredītiestāžu vai e-naudas iestāžu līmenim. Attiecīgi, aizsardzības līmenim būtu jābūt tādā pašam, kā tam, ko piemēro kredītiestādēm un/vai e-naudas iestādēm. No tā izriet, ka maksājumu pakalpojumus būtu vēlams atļaut kredītiestādēm vai e-naudas iestādēm. Tas nodrošinātu klientu līdzekļu pietiekamu aizsardzību un drošu finanšu darbību, un tādēļ tā ir pieeja, kurai ECB dod priekšroku”.

- 2.5. ECB atzinīgi novērtē to, ka ierosinātās direktīvas 5. pantā lielā mērā saglabāti Direktīvas 2000/46/EK 3. pantā noteiktie atlīdzināšanas iespējamības kritēriji. Atlīdzināšanas iespējamība ir būtiska īpašība no centrālo banku viedokļa. Tādēļ ELNI jābūt pienākumam pēc e-naudas turētāja pieprasījuma atlīdzināt e-naudu apmaiņā pret centrālo banku naudu pēc nominālvērtības. Tikai nodrošinot, ka e-naudas turētājs var konvertēt e-naudas vērtību banknotēs vai naudā ieraksta veidā, var tikt saglabāta pārliecība par e-naudu kā efektīvu un uzticamu monētu un banknošu aizstājēju. No monetārās politikas viedokļa atlīdzināšanas iespējamība ir vajadzīga, lai saglabātu naudas kā norēķinu vienības funkciju, nodrošinātu cenu stabilitāti, novēršot neierobežotu e-naudas emisiju, un saglabātu iespēju kontrolēt likviditātes pieejamību un ECB noteiktās īstermiņa procentu likmes.
- 2.6. Iepriekš tekstā minēto e-naudas emitentu atlīdzību e-naudas turētājiem sniedz ar likumīgo maksāšanas līdzekļu palīdzību vai, pēc attiecīgā e-naudas turētāja piekrišanas, ar banku palīdzību, izdodot neatsaucamu maksājuma rīkojumu, ar kuru veic kredīta maksājumu uz e-naudas turētāja bankas kontu. Atlīdzināšanas maksājumus veic valūtā, kurā emitēta e-nauda (¹). Šajā sakarā ECB atzīmē, ka ierosinātās direktīvas 5. panta 1. punkts netieši norāda, ka e-naudas turētājs, jebkurā laikā var prasīt atlīdzināt "turējumā esošās elektroniskās naudas monetāro vērtību". Šis noteikums neatbilst Direktīvas 2000/46/EK 3. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru turētājs var izvēlēties, vai viņam pēc nominālvērtības tiek atlīdzināts banknotēs un monētās vai ar pārvedumu uz kontu. Juridiskās precizitātes dēļ, kā arī, lai nodrošinātu šīs normas saskaņotu transpozīciju dalībvalstu nacionālajos tiesību aktos, ECB iesaka grozīt ierosinātās direktīvas 5. panta 1. punktu, kas ļautu nodrošināt, ka e-naudas turētājs var brīvi izvēlēties tam pieņemamo atlīdzināšanas veidu.
3. *Uzraudzības regulējums*
- 3.1. Ierosinātās direktīvas 8. panta 1. punkts ievērojami paplašina to darbību loku, kuras ELNI varēs veikt, salīdzinot ar Direktīvas 2000/46/EK 1. panta 5. punktu, saskaņā ar kuru darbības, kas nav e-naudas emisija, ELNI var veikt tikai attiecībā uz cieši ar to saistītiem finanšu vai nefinanšu pakalpojumiem, izņemot jebkāda veida kreditēšanu. Ierosinātā direktīva paplašina atļauto darbību loku, nosakot, ka drīkst veikt šādas darbības: i) nodrošināt maksājumu pakalpojumus, kas minēti Direktīvas 2007/64/EK pielikumā un kas aptver dažu veidu kreditēšanu, ii) vadīt maksājumu sistēmas, iii) veikt citu uzņēmējdarbību, kas nav e-naudas emitēšana. Reizē ar atļauto darbību saraksta paplašināšanu tiek atvieglots uzraudzības režīms, cita starpā ievērojami pazeminot sākumkapitāla prasības un atceļot pastāvošos ierobežojumus ieguldījumiem, kas noteikti Direktīvas 2000/46/EK 5. pantā. ECB saprot, ka šo fundamentālo pārmaiņu galvenais pamatojums ir mērķis saskaņot ELNI uzraudzības regulējumu ar Direktīvu 2007/64/EK un integrēt to Direktīvas 2007/64/EK regulējumā. Attiecīgi, ierosinātais uzraudzības režīms, kas saskaņots ar normām, ko attiecībā uz maksājumu iestādēm piemēro saskaņā ar Direktīvu 2007/64/EK, atbilst ierosinātajam pārmaiņām ELNI definīcijā. Šajā sakarā vērts apsvērt šādus jautājumus.
- 3.2. Pirmkārt, ECB uzskata, ka, neskarot ELNI un kredītiestāžu tiesības emitēt e-naudu, ELNI un maksājumu iestāžu atšķirības ir neskaidras, sarežģījot uzraudzības iestāžu uzdevumu veikt risku novērtēšanu un ar tiem saistīto drošības pasākumu īstenošanu. Sarežģījumus rada ne tikai tas, ka ELNI var turēt līdzekļus, kas praksē ir līdzvērtīgi noguldījumiem un citiem atmaksājamiem līdzekļiem, bet arī tas, ka ELNI ir tiesības veikt kreditēšanu, finansējumam izmantojot no sabiedrības pieņemtu naudu. Turklāt ELNI pielīdzināšanu maksājumu iestādēm sarežģī vajadzība nošķirt maksājumu pakalpojumus, kas balstās uz maksājumu kontiem, un e-naudas maksājumu pakalpojumus, kas balstās uz centralizētiem kontiem.

(¹) Papildu informācijai skatīt "Ziņojumu par elektronisko naudu" un ECB 1999. gada 19. janvāra Atzinumu CON/1998/56 pēc Eiropas Savienības Padomes lūguma saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 105. panta 4. punktu un Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtu 4. panta a) apakšpunktu par Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un uzraudzību, kā arī Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 77/780/EEK par normatīvo un administratīvo aktu saskaņošanu attiecībā uz kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu.

- 3.3. Otrkārt, ierosinātās pārmaiņas ELNI definīcijā nesamazinās ar ELNI darbību saistītos riskus. Ierosinātajai direktīvai pievienotajā ietekmes novērtējumā netiek vērtēti riski, kas var būt saistīti ar ELNI atļauto darbību paplašināto loku.
- 3.4. Treškārt, ECB uzskata, ka joprojām nav pārliecinošu pierādījumu pieņemumam, ka drošības prasības ir neproporcionālas ar ELNI darbību saistītajiem faktiskajiem riskiem. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir nepieciešams turpināt izvērtēt iespējamus riskus, kas saistīti ar ELNI jauno "juridisko statusu", lai nodrošinātu, ka uz tām attiecas pienācīgs regulatīvais un uzraudzības režīms.
- 3.5. Ceturtkārt, kā jau iepriekš norādīts, jāuzsver, ka Direktīvas 2000/46/EK 5. pants, kas attiecas uz ierobežojumiem ieguldījumu stratēģijā, nav atspoguļots ierosinātajā direktīvā. Ierosinātajā direktīvā ir atviegloti Direktīvas 2000/46/EK visai stingrie ierobežojumi attiecībā uz to, ko e-naudas emitentiem ir atļauts darīt, lai gūtu peļņu e-naudas emisijas ceļā. Šis ierosinātais grozījums var būt pozitīvs impulss nozares turpmākajai izaugsmei. Tomēr jāņem vērā ievērojami likviditātes un maksātnespējas riski, ar kuriem ELNI var saskarties, ja tām atļaus ieguldīt jebkāda veida aktīvos. Šajā sakarā līdzsvarots risinājums varētu būt elastīgāka ieguldījumu ierobežojumu režīma noteikšana nekā Direktīvā 2000/46/EK noteiktais režīms. Pašreizējo ieguldījumu ierobežojumu pilnīga liberalizācijai, kas paredzēta ierosinātajā direktīvā, nepieciešami grozījumi, kas nosaka papildu drošības pasākumus no uzraudzības viedokļa.
- 3.6. Visbeidzot, ierosinātā direktīva paaugstina robežvērtības klientu identifikācijas un pārbaudes prasībām, kas noteiktas Direktīvā 2005/60/EK par finanšu sistēmu izmantošanas nepieļaušanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas mērķiem ⁽¹⁾. Tomēr šīs robežvērtības neatbilst Direktīvā 2007/64/EK noteiktajām robežvērtībām. Pašreizējo robežvērtību ievērojama paaugstināšana veicinās maksājumu darījumu anonimitāti un paaugstinās nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riskus, kas saistīti ar e-naudas emisiju, jo īpaši iegādājoties vairākas priekšapmaksas kartes.

4. *Statistiska*

ELNI pašlaik ir daļa no monetāro finanšu iestāžu (MFI) ziņotāju grupas ECB monetārajā un finanšu statistikā saskaņā ar 2001. gada 22. novembra Regulu ECB/2001/13 par monetāro finanšu iestāžu nozares konsolidēto bilanci ⁽²⁾. Jāatzīmē, ka pat tad, ja ELNI vairs netiks definētas kā kredītiestādes, uz tām attieksies MFI definīcija Regulas ECB/2001/13 1. pielikuma I daļas I sadaļas 2. punktā, saskaņā ar kuru rezidentēm finanšu iestādēm, kas nav kredītiestādes, piemēro statistiskās ziņošanas prasības, kas, cita starpā, ir atkarīgs no ELNI emitēto instrumentu un kredītiestādēs veikto noguldījumu aizvietojamības pakāpes, jo ELNI turpinās saņemt līdzekļus, kas līdzvērtīgi noguldījumiem uz nakti, no personām, kas nav MFI, un veiks ieguldījumus vērtspapīros savā vārdā.

5. *Papildu juridiskie un tehniskie komentāri*

- 5.1. Ierosinātās direktīvas 1. panta 3. punkts nosaka, ka to nepiemēro pakalpojumiem, kuru pamatā ir instrumenti, ko, cita starpā, izmanto "ierobežotā tīklā". ECB saprot, ka ar 5. apsvēruma palīdzību to var interpretēt tā, ka instrumentus, ko lieto ierobežotā tīklā, "var izmantot vienīgi, lai iegādātos preces un pakalpojumus konkrētā veikalā vai veikalu ķēdē, vai lai iegādātos ierobežotu preču un pakalpojumu klāstu". Tomēr šo normu būtu vēlams precizēt, jo e-naudas emisija, piemēram, divu veikalu ķēžu tīkla robežās, varētu nozīmēt to, ka atbrīvojums attiecas uz ievērojama e-naudas daudzuma emisiju.

⁽¹⁾ OV L 309, 25.11.2005., 15. lpp.

⁽²⁾ OV L 333, 17.12.2001., 1. lpp.

- 5.2. Ierosinātās direktīvas 1. panta 4. punkts, ievērojot dažus nosacījumus, no ierosinātās direktīvas piemērošanas atbrīvo mobilo sakaru operatorus. ECB saprot, ka šis atbrīvojums tiek piemērots gadījumos, ja mobilo sakaru operators darbojas kā starpnieks, kurš nepievieno "būtisku vērtību" precēm vai pakalpojumiem, kā minēts ierosinātās direktīvas 5. apsvēruma pēdējā teikumā. Juridiskās skaidrības dēļ ECB iesaka papildināt ierosinātās direktīvas 5. apsvērumu, sniedzot norādījumus par to, vai šis atbrīvojums attiecas uz, piemēram, zvana melodiju vai laika ziņu iegādi.
- 5.3. E-naudas definīcija ierosinātās direktīvas 2. panta 2. punktā ir formulēta ļoti plaši un aptver lielāko daļu kontu veidu, un nosaka, kas vispār tiek uzskatīts par e-naudu, aptverot gan banku kontus, gan maksājumu kontus, jo neatkarīgi no konta veida mūsdienās grāmatvedības uzskaitē un līdzekļu glabāšana tiek veikta elektroniski. Atsauce uz maksājumu darījumiem, kas definēti Direktīvā 2007/64/EK, definīcijai pievieno vēl vienu ļoti vispārīgu jēdzienu, jo maksājumu darījumi nav tikai tradicionālie maksājumu veidi, bet aptver arī līdzekļu pārvedumus un izņemšanu no konta. Vispārīgā e-naudas definīcija netieši norāda, ka tradicionālos banku kontus un maksājumu kontus var uzskatīt par e-naudu. Tādēļ ECB iesaka norādīt, ka jebkuri saņemtie līdzekļi var tikt izmantoti tikai mērķim naudas līdzekļus no e-naudas turētāja elektroniskā ceļā pārskaitīt maksājumu saņēmējiem.
- 5.4. Neierobežojot iepriekš tekstā pausto ECB viedokli par saņemto līdzekļu juridisko raksturu, saskaņā ar kuru tie de facto ir noguldījumi, ierosinātās direktīvas 8. panta 3. punkta saturs šķiet jau izklāstīts 8. panta 2. punktā, un tādēļ 8. panta 3. punkts būtu jāsvītro.
- 5.5. Ierosinātās direktīvas 11. panta 1. punkts nosaka to, kā Komisija pieņem īstenošanas pasākumus. Jo īpaši 11. panta 1. punkta c) apakšpunkts paredz tiesisko pamatu "pasākumu, lai ņemtu vērā tehnoloģiju un tirgus attīstību" pieņemšanai, ko ECB uzskata par pārāk plaši formulētu, ar neierobežotu piemērošanas jomu un tādu, kas iespējams neatbilst ierosinātās direktīvas 11. panta 2. punkta prasībai, saskaņā ar kuru jebkuri īstenošanas pasākumi "ir paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus".

Redakcionāli priekšlikumi

Gadījumos, kuros iepriekš tekstā minētie komentāri saistīti ar grozījumiem ierosinātajā direktīvā, attiecīgie redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti pielikumā.

Frankfurtē pie Mainas, 2008. gada 5. decembrī

ECB prezidents
Jean-Claude TRICHET

PIELIKUMS

Redakcionāli priekšlikumi

Padomes ierosinātais teksts	ECB ierosinātie grozījumi (*)
1. grozījums Ierosinātās direktīvas 2. panta 2. punkts	
2. "elektroniskā nauda" ir monetāra vērtība, kura ir prasījums pret emitentu un kuru uzglabā elektroniski un emitē, saņemot naudas līdzekļus, ar mērķi veikt maksājuma darījumus, kā definēts Direktīvas 2007/64/EK 4. panta 5. punktā, un to kā maksāšanas līdzekli pieņem fiziskas vai juridiskas personas, kas nav emitenti	2. "elektroniskā nauda" ir monetāra vērtība, kura ir prasījums pret emitentu un kuru uzglabā elektroniski un emitē, saņemot naudas līdzekļus, ar vienīgo mērķi veikt maksājuma darījumus, kā definēts Direktīvas 2007/64/EK 4. panta 5. punktā, pārvest elektroniskās naudas turētāja līdzekļus to saņēmējam elektroniskā veidā , un to kā maksāšanas līdzekli pieņem fiziskas vai juridiskas personas, kas nav emitenti
<u>Pamatojums</u> — sk. atzinuma 5.3. punktu	
2. grozījums Ierosinātās direktīvas 5. panta 1. punkts	
1. Dalībvalstis nodrošina, lai pēc turētāja pieprasījuma elektroniskās naudas emitenti jebkurā laikā un par nominālo vērtību atļūdzinātu turējumā esošās elektroniskās naudas monetāro vērtību.	1. Dalībvalstis nodrošina, lai pēc turētāja pieprasījuma elektroniskās naudas emitenti jebkurā laikā un par nominālo vērtību monētās vai banknotēs vai ar pārskaitījuma uz kontu palīdzību atļūdzinātu turējumā esošās elektroniskās naudas monetāro vērtību.
<u>Pamatojums</u> — sk. atzinuma 2.6. punktu	
3. grozījums Ierosinātās direktīvas 8. panta 3. punkts	
3. Elektroniskās naudas iestādes nevar veikt noguldījumu vai citu atmaksājumu līdzekļu pieņemšanas darbību Direktīvas 2006/48/EK 5. panta izpratnē.	[Svītrot]
<u>Pamatojums</u> — sk. atzinuma 5.4. punktu	
4. grozījums Ierosinātās direktīvas 17. pants	
<p style="text-align: center;">17. pants</p> <p style="text-align: center;">Direktīvas 2006/48/EK grozījumi</p> <p>1. Direktīvas 4. pantu groza šādi:</p> <p>(a) panta 1. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu: "1) "kreditīestāde "ir uzņēmums, kura darbība ir pieņemt noguldījumus vai citus atmaksājamus līdzekļus no iedzīvotājiem un piešķirt kredītus no saviem līdzekļiem;"</p> <p>(b) panta 5. punktu aizstāj ar šādu: "5) "finanšu iestāde "ir uzņēmums, kurš nav kreditīestāde un kura galvenā darbība ir līdzdalības iegāde vai viena vai vairākas no I pielikuma 2. līdz 12. un 15. punktā uzskaitītajām darbībām."</p> <p>2. Direktīvas I pielikumu papildina ar šādu 15. punktu: "15. Elektroniskās naudas emitēšana".</p>	[Svītrot]
<u>Pamatojums</u> — sk. atzinuma 1., 2. un 4. punktu	
(*) Nosvītrotais teksts ir tā daļa, kuru ECB ierosina svītrot. Teksts treknrakstā ir tā daļa, kuru ECB ierosina iekļaut kā jaunu tekstu.	